

TÜRK
FOLKLOR
ARAŞTIRMALARI

AYDA BİR DEFA İSTANBULDA ÇIKAR, HALKBİLGİSİ DERGİSİ
SAHİBİ VE YAZI İŞLERİNİ FİLEN İDARE EDEN: İHSAN HİNÇER

SAYI: 14

EYLÜL 1950

YIL: 2; CİLT: I

Âşık Ömer'in yeni şiirleri

— 1 —

Yazan: Hikmet DİZDAROĞLU

Halk Edebiyatı, daha çok sözlü geleneğe dayanan bir edebiyat olduğu için, Halk Şiiri mahsullerini tam olarak elde etmek mümkün değildir. Bu bakımdan, hiçbir saz şairinin eseri noksansızdır, denemez. Yeni araştırmalar ve tesadüfler, bizi, aynı şaire ait yeni malzeme ile yüz yüze getirebilir.

Bunun son bir misalini, Âşık Ömer'e ait yeni şiirlerin ortaya çıkmasında görüyoruz. Araştırmalarımız sırasında, Âşık Ömer'in koşma, destan, semaî, divan ve kalenderi olmak üzere, çoğu şimdiye kadar hiçbir yerde çıkmamış, elliye aşkın şiirini bulduk. Bunlardan dördünü, daha önce Ülkü (III. seri, No. 20) ve dördünü de Kayseri'de çıkan Erciyes (No. 71, 72, 73) dergisinde yayımlamıştık.

Âşık Ömer'in gerek adı geçen dergilerde, gerekse bu sayfalarda yayımlıyacağımız şiirleri, şekil ve ifade yönünden aynı değer ve aynı özelliği göstermezler. Hepsi de, zamanla, hayli değişikliğe uğramış, elden ele geçecek, ağızdan ağıza dolaşa dolaşa, belki de ilk şekillerden fazlaca uzaklaşmışlardır. Bunun yanı sıra vezin ve kafiye düşüklüklerine, ifade hatâlarına, mâna karışıklıklarına da rastlıyoruz. Ancak, bu noksanların, elde edilen metinlerin verilmesine bir engel teşkil edemeyeceği şüphesizdir. Çünkü, bunlar birer vesika hükmündedir; edebî araştırmalarda bu nun ne demek olduğunu da herkes bilir.

Bu şiirlerden bâzılarına, Âşık Ömer hakkındaki eser ve yazılarda rastlıyoruz. Ancak, bizimkilerle onlar arasında bazı farklar var-

dır. Bu durumda olan şiirlerden metin farkları bariz olmıyanlar verilmeyecek, yalnız aralarında varyant farkları büyük olanlar yayımlanacak ve notta bunlar işaret edilecektir.

Şimdi, Âşık Ömer'e ait divanlarla kalenderileri sırasile veriyoruz.

D İ V A N L A R

— 1 —

Hasta bülbül âfet-i devran arar dündenberi
Câmesin tebdil eder uryan arar dündenberi
Ağzın açmış sinem üzre yareler bir bir yerim
Ah edip bu derdine derman arar dündenberi

Çalışıp işbu fenâda Hazret-i Mevlâ için
Cürâlenin cehdi muradı bir kuru kavga için
Dolaşır mütfi müderris dilbere fetva için
Ben garibin katline ferman arar dündenberi

Ta ezelden gonca gülün çevre yanı har olur
Anın için andelibin işi ahüzar olur
Bu meseldir şaz(1)lıkta sad hezeran yâr olur
Bu günümde yâr olup yârân arar dündenberi

Hayli demdir takınalı ben aşkın bıçağını
Sinem üzre urdu dilber işbu hicran dağını
Derdimend ÂŞIK ÖMER açmış bu gam san-
cağını

Hazır olmuş göç gibi kervan arar dündenberi

— 2 —

Ehl-i diller içre irfanım diyen gelsin beri
İlm-ü irfan içre Osman'ım diyen gelsin beri
Tab'-ı deryalar gibi cûş-u huruş etsin müdam
Cevher-i mânaya ben kânım diyen gelsin beri

Dürr-ü meknun isterim resm-i hilâfı istemem
Esetten yekta gerektir ihtilâfı istemem
Dâvaya mâna gerektir lâf güzafı istemem
Ben dahi miran-ı meydanım diyen gelsin beri

Bugün bezm-i maarifte kenduyi yekta edip
Gün yüzünden şairiyet tahtını icra edip
Her rumuzda sahib (i) iz'anım diyen gelsin
beri

Aç gözünü bendeni de seyreyle ey na-Huda
İlm-i sahba bendedir gün ibtida ve intiha

İşte geldi ÂŞIK ÖMER yine hezar esselâ
Söyle bir merd-i suhendanım diyen gelsin
beri

— 3 —

Yâr ile seyrana çıksam bile (2) bayram gün-
leri
Ne ağlarsın deli gönül güle bayram günleri
Çok aradım bayram içre ol cânânım yok benim
Boynumu eğdim de kaldım yola bayram günleri
Ben sana gönül vereli bulmadım derde der-
man
Elem çekme deli gönül böyle kalmaz bu
cihan
Kani benim ile senin ettiğin ahd-u aman
Gel efendim sarılalım bile bayram günleri
Çekemem ben bu cefayı kaddimi dal eyledin
Yürü hey bi-vefa sen de sırrın izhar eyledin
Destini bus ettim amma sen bana hışm eyle-
din
Padişahlar böyle kıymaz kula bayram gün-
leri
Ben sana meyil vereli ah ile ömrüm geçer (3)
Bu dünya bâki değildir her kişi konar göçer
Etrafıma nazar kıldım âlemler yiyip içer
Öksüz ÖMER gam içinde kala bayram gün-
leri

— 4 —

Kısmet oldu gurbet ele yâr Allah (a) ısmar-
ladık
Artık eksik helâl eyle yâr allah (a) ısmar-
ladık
Ey efendim ben gedayı sakın unutmayın
Ol Huda'ya ol emanet yâr Allah (a) ısmarladık
ÖMER eder barekâllah iki yüzün serveri
Yok mu göğsünde imanın zalim öldürdün be-
ni
Gamzesi cellât nev-civan yıktın can ile teni
Gel öpeyim leblerinden yâr allah (a) ısmar-
ladık

Hikmet DİZDAROĞLU

(1) Bu mısra, cönkte okunamıyacak bir hal-
dedir

(2) Bile: Birlikte

(3) Veya:

Ben sana âşık olalı kalmışım böyle nâçar
Bu dünya bâki değildir kâh konar kâhi göçer
Dört yanıma nazar kıldım cümle âlem yer içer
Öksüz ÖMER gam içinde kala bayram günleri